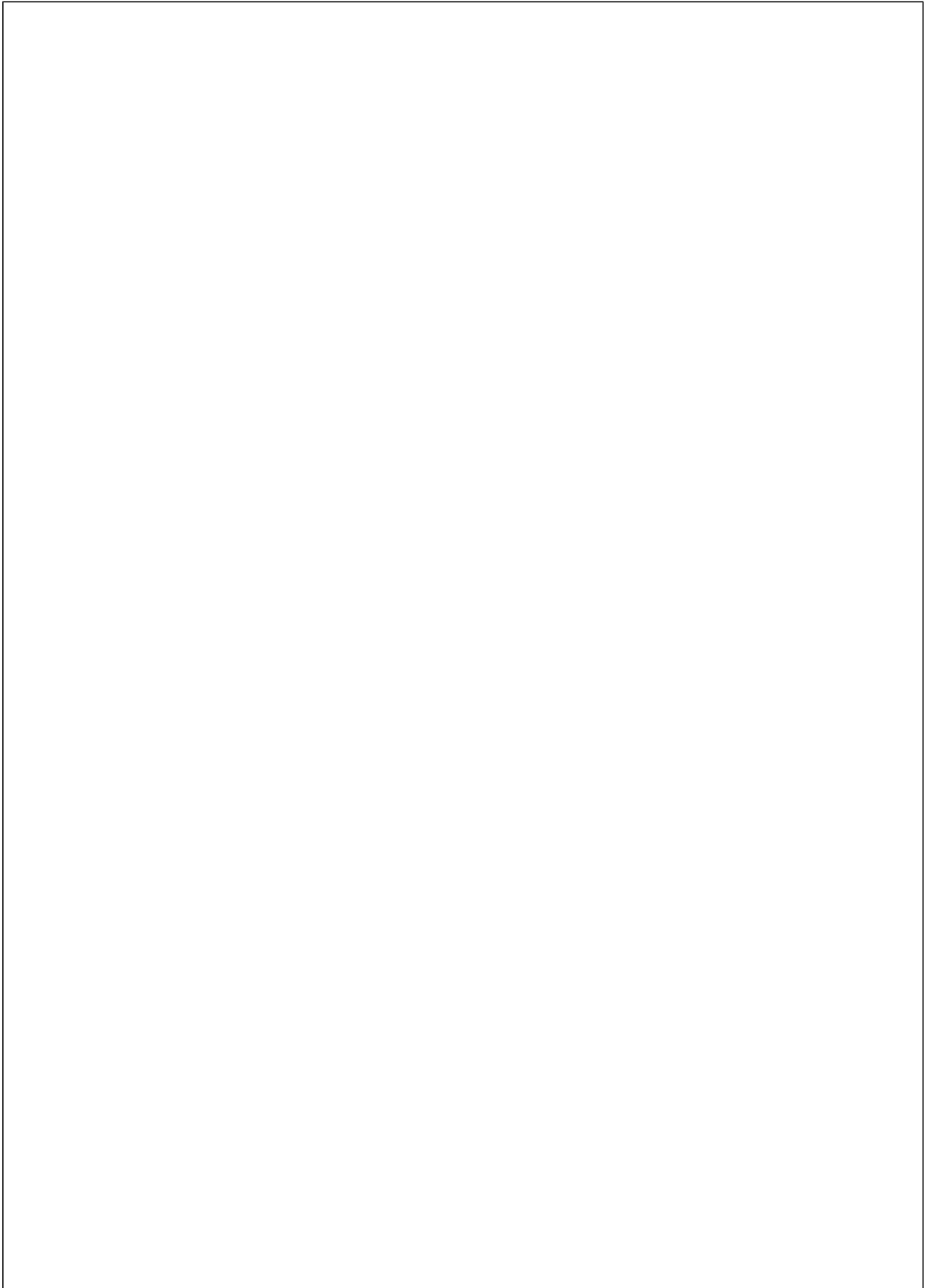

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/206496,VI-etap-prac-poszukiwawczych-na-Gorkach-Czechow-skich-w-Lublinie-zakonczony.html>
27.02.2026, 05:10

VI etap prac poszukiwawczych na Górkach Czechowskich w Lublinie zakończony

18.09.2024

[Poszukiwania](#)

Zakończył się VI etap prac poszukiwawczych na Górkach Czechowskich w Lublinie. Odnaleziono kolejne szczątki ofiar systemów totalitarnych.

Zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN przeprowadził szósty etap prac na Górkach Czechowskich w Lublinie. Ich celem było odnalezienie grobów ofiar egzekucji z okresu II wojny światowej. Działania prowadzono w ramach śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (OKŚZpNP) w Lublinie.

Poszukiwania prowadzono w centralnej części wąwozu, na południe od tzw. mogiły legionisty. Miejsce prac łączyło się bezpośrednio z obszarem przebadanym w IV i V etapie (listopad 2022, maj-czerwiec 2023), gdzie odnaleziono trzy zbiorowe mogiły, kryjące szczątki ponad 40 osób.

W trakcie podjętych prac założono jeden nieregularny sondaż o maksymalnych wymiarach 21 x 13 m, co przełożyło się na przebadaną powierzchnię około 212 m². Jego maksymalna głębokość wynosiła punktowo nawet 3,5 m. Jak ustalono, obecny poziom partii dennej wąwozu w rejonie prowadzonych prac zalega od 1,0 do 1,5 m ponad poziomem z okresu powojennego, co wymusza minimalną głębokość eksploracji na poziomie 2,5 – 3,0 m. W przebadanej przestrzeni ujawniono dwie mogiły, których zarysy były kompletnie nieczytelne. Pierwszy z grobów o przybliżonych wymiarach 1,95 x 2,55 m, w którym ujawniono i ekshumowano szkielety 8 osób oraz kolejny, ujawniony częściowo, o nieustalonych wymiarach, nie ekshumowany, w którym zaobserwowano bliżej nieokreśloną liczbę szczątków ludzkich. Ich podjęcie w czasie obecnych prac, ze względu na konieczną do zastosowania metodologię badań oraz niezbędny do ich przeprowadzenia czas, było niemożliwe. Dalsze poszukiwania oraz badania i ekshumacje częściowo ujawnianej mogiły są planowane na następny rok.

Łącznie w trakcie tego etapu prac podjęto szczątki należące do ośmiu osób. Wstępne oględziny antropologiczne wykazały, że należały one do mężczyzn. Wiek ofiar oscylował w granicach 30-60 lat. Część ujawnionych kości czaszek wykazywała potencjalne szczeliny złamań w zakresie których mogło dojść do urazu lub przestrzału. W celu weryfikacji oraz potwierdzenia obrażeń wymagane są dalsze badania, w tym rekonstrukcja kości. W przypadku jednej ofiary zidentyfikowano przebyte w przeszłości (przyżyciowo) obustronne złamania żeber z wyraźnie zachowanymi cechami gojenia kostnego. Wśród cech szczególnych należy również wymienić koronki koloru żółtego, jakie zachowały się w obrębie szczęki u dwóch ofiar.

Jak udało się ustalić, ofiary w chwili śmierci miały na sobie odzież. Poza jednym szkieletem, na stopach zachowały się destrukty obuwia. Przynajmniej w dwóch przypadkach były to wysokie buty z podkuciem. W jamie ujawniono także destrukty jednego kompletu obuwia, którego nie dało się powiązać z żadnym ze szkieletów. Odnaleziono także słabo zachowane przedmioty powiązane z konkretnymi szkieletami. Wymienić tu można: haftki, klamry, guziki plastikowe (w tym od płaszcza dwurzędowego), guziki metalowe, fragmenty łyżek, wieczko od pasty do butów. Przy

szczątkach dwóch ofiar ujawniono przedwojenne guziki mundurowe z orzełkiem w koronie.

Kontekst archeologiczny prac skłania do postawienia kilku hipotez. Ujawnienie zbiorowej mogiły i najprawdopodobniej kolejnej, w bezpośrednim sąsiedztwie zidentyfikowanych w latach 2022-2023 dołów śmierci, uprawnia do stwierdzenia, że ten fragment wąwozu był wykorzystywany wielokrotnie przez Niemców do potajemnego grzebania ofiar przewiezionych najprawdopodobniej z lubelskiego więzienia, jak również do przeprowadzania na miejscu egzekucji. Odnalezione przy szczątkach artefakty (guziki mundurowe, guziki od płaszcza dwurzędowego), jak również pewne cechy antropologiczne (złote koronki) mogą sugerować, że ofiary reprezentowały bogatszą warstwę społeczeństwa, być może przedstawicieli przedwojennej elity. Odnalezione przy szczątkach fragmenty łyżek i jednocześnie brak innych przedmiotów osobistych wskazuje, że zamordowani przebywali wcześniej w miejscu odosobnienia (areszt, więzienie).

Wszystkie zabezpieczone w trakcie badań szczątki przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie, gdzie zostaną podane dalszym, szczegółowym badaniom.

Odnalezione przedmioty zostały zabezpieczone przez technika policyjnego i włączone jako materiał dowodowy do śledztwa prowadzonego przez prokuratora OKŚZpNP w Lublinie.

IPN pragnie złożyć podziękowania funkcjonariuszom Komendy Miejskiej Policji w Lublinie za pomoc w zabezpieczeniu miejsca prac.

BPiI IPN, 18.09.2024 r.

dr Artur Piekarz, OBPiI IPN w Lublinie; dr Krzysztof Radka, BPiI

Fot. Łukasz Pasztaleniec, OBPiI IPN w Lublinie; dr Krzysztof Radka, BPiI

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN